

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7538>

Number: 66 , p. 11-27, Spring II 2018

Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Süreci / Publication Process

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date - Yayınlanma Tarihi / The Published Date

01.03.2018

15.04.2018

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BATI VE TÜRK MÜZİĞİNE YÖNELİK BETİMLEYİCİ SÖZEL İFADELERİ*

*DESCRIPTIVE VERBAL EXPRESSION OF THE UNIVERSITY STUDENTS
INTENDED FOR THE WESTERN AND TURKISH MUSIC*

Doç. Dr. Bahar Güdek

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1174-9549>

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Seden Konuksever

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1287-105X>

MEB Samsun-Vezirköprü-Oymaağaç Ortaokulu

Öz

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin Batı ve Türk müziği türlerine yönelik betimleyici sözel ifadelerinin mesleki müzik eğitimi alıp almama ve cinsiyet değişkenlerine göre değişip değişmediğini ortaya koymaktır. Çalışma grubu; Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde okuyan toplam 260 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Batı ve Türk müzik kültürü içinde bulunan, farklı dönem ve türleri kapsayan 18 örnek eser belirlenmiştir. Bu eserler, çalışma grubuna 30 saniye dinletilmiş ve seçilen bu müziklerin, onlarda uyandırdığı betimleyici sözel ifadelerini karşılayacak olan, Kate Hevner'ın (1936) müziği betimleyici sıfatlar listesinden belirlenen 10 adet nitelendirme sıfatlarından birini seçmeleri istenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, üniversite öğrencilerinin Batı müziği ve Türk müziği türlerine yönelik betimleyici sözel ifadeleri, mesleki müzik eğitimi alıp almamalarına ve cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Ancak müzik eğitimi alan öğrencilerin almayanlara göre 13 tür müzik örneğinde daha yüksek oranda aynı sıfatı seçtikleri, mesleki müzik eğitimi almayan öğrencilerin ise alan öğrencilere göre sadece 5 tür müzik örneğinde, daha yüksek oranda aynı sıfatı seçtikleri saptanmıştır. Bir başka deyişle mesleki müzik eğitimi alan öğrenciler almayan öğrencilere göre dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerine yönelik görüşlerinde daha ortak algı ve duygulara sahip olduğu daha benzer betimleyici sözel ifadelerde buldukları belirlenmiştir.

* Bu çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Betimleyici Sözel Davranış, Müzik Beğenisi, Batı Müziği, Türk Müziği, Müzik Eğitimi

Abstract

The objective of this study is to reveal whether the descriptive verbal expression of the university students intended for the Western or Turkish music may or may not change according to the variables as having professional music education and their genders. Study group consists of 260 students attending the different divisions of the 19 May University. In this study, 18 sampling performances inclusive for the different periods and also the music genres designated as data collection tool. Those music genres (each of them) get this study group listened for 30 seconds and then they are required to choose one of the 10 descriptive adjectives determined in the list of Kate Hevner's (1936) descriptive adjectives for music matches their descriptive verbal expression coming forefront due to those selected music genres. It is the fact that outcomes obtained indicate there is not any differentiation in descriptive verbal expression of the students intended for the Western and Turkish Music genres whether they have or they do not have professional music education and their genders. However, at the end it is determined that the students having music education have chose the same adjective in 13 music sampling at a higher percentage then the students do not have, on the contrary students do not have professional music education have chose the same adjective in 5 music sampling at a higher percentage then the students have. In another saying, in terms of having a more collective perceptions and emotions, using descriptive verbal expression with more similarity is observed as the students having music education carry out then the others when they listen to chosen musical titles from Western and Turkish ones.

Keywords: Descriptive Verbal Expression, Musical Preferences, Western Music, Turkish Music, Music Education

1. GİRİŞ

İnsanlığın sahip olduğu kültürel değerler, kuşaklar öncesinden, aynı kültüre ait bireyler tarafından korunarak aktarıla gelen gelenek, görenek, adet ve uygulamalar, insan yaşamını doğumdan ölüme kadar yönlendirmekte, bireyin gelecekteki kişiliğini önemli ölçüde etkilemekte, "kültürel aidiyet" kavramını bilinçaltına erken yaşlardan itibaren yerleştirmektedir. Kültür, yaşamın çeşitli alanlarında, çeşitli biçimlerde kendisini gösteren pek çok değer yargısında ortaya çıkar. İnsanın nasıl düşündüğü, duyduğu, yaptığı, istediği, kendisine nasıl baktığı, özünü nasıl gördüğü, değerlerini, isteklerini nasıl düzenlediği gibi unsurlar kültürün belirdiği durumlardır.

Toplum bilimlerinin her bir alanında öne çıkan kültür kavramının farklı şekillerde tanımlanması genel ve kapsayıcı bir kültür tanımının yapılmasını engellemektedir. Çünkü kültür, duruma göre değişik değerler alır.

Başka bir deyişle kültür, insanlık dünyasında evrenseldir. Fakat kültürün yerel ya da bölgesel belirtisi kendine özgü olup benzersizdir, tektir (Saran, 1989: 267).

Bu kavramın tarihi kullanımı 18. yy. sonundan itibaren Kroeber ve Kluckhohn ile Williams'ın eserlerinde görülebilir. Klasik ve muhafazakâr olan birinci tanıma göre kültür, bir estetik ve mükemmellik ölçüsüdür. Bu tanım, kültürü fikirlerle eşleyen ve aynı zamanda yüksek kültür - alçak kültür terimleriyle ifadesini bulan kültürel tartışmayı da belirleyecek olan seçkin bir kültür tanımıdır. İkinci kültür tanımının kökü Herder'e gidiyor ve Antropoloji'ye kaynaklık ediyor. Betimleyici ve etnografik olan bu tanıma göre kültür, "bir yaşam tarzı"dır. Kültür kelimesi Williams'ın sözleriyle "Sadece sanat ve eğitimle değil, toplumsal kurumlar ve sıradan davranışlardaki anlam ve değerleri ifade eden özel bir yaşam biçimidir." Bu tanıma göre kültür analizi, belirli bir yaşam tarzı, yani belirli bir

kültürdeki açık ya da örtük anlam ve değerlerin ortaya çıkarılması demektir (Özbek, 1999: 76).

Kültür'e, genetik ya da içgüdüsel yolla değil, aktarım ya da bir tür sosyal kalıtım yoluyla iletilen tarihsel birikim olarak bakmak olanaklıdır. Bu birikimin kendine özgü özellikler gösteren önemli bileşenlerinden biri de müzik kültürüdür. Müzik sadece müzik değildir. Aynı zamanda toplumsal ve kültürel olgudur. Çünkü nerede bir toplum ve kültür varsa orada bir müzik, nerede bir müzik varsa orada bir toplum ve kültür vardır (Uçan, 2010: 516).

Müzik kültürü insanların, insan topluluklarının ve toplumların müziksel yaşam biçimidir. Müziksel yaşam biçimi kendine özgü bir bütündür. Bu bütüne süreç ve ürün olarak bakılabildiği gibi somut ve soyut, özdeksel ve tinsel ya da maddi ve manevi varlık alanı olarak da bakılabilir. Hangi açıdan bakılırsa bakılsın müzik kültürü insanların kendi kendileriyle, birbirleriyle ve çevreleriyle olan müziksel iletişim ve etkileşimleriyle oluşup gelişen birikim ve örgütlenik bütündür (Uçan, 2010: 516). Bir müzik kültürü düşünceleri, eylemleri ve ürettikleri sesler olmak üzere tümüyle insanların kendilerine dayanmaktadır (Merriam, 1964: 32-33).

Bu açıklamalar ışığında bakıldığında; müzik yapma ve dinleme davranışı da bir eylemdir ve bizde var olan kültürel değerlerimizden kaynaklanır. Müzik, sosyal yapıya dayalı bir sosyal davranışın sonucunda yaratılmaktadır. Bu nedenle yalnız bir ses sistemi değil, etnolojik bir yapının oluştuğu, belli bir davranışın sonucunu içinde taşımaktadır. Belli bir kültür içinde yer alan sosyal bir olaydır. Müzik, belli ritimler ve ses düzenleriyle dinleyicide çağrışımlar yapıp, onda bireysel duygular ve heyecanlar yarattığı, yaşantıyla köprüler kurabildiği oranda benimsenebilir. Kullanılan dil, seçilen sözcükler ve bu sözcüklerin hangi ses perdesine nasıl yerleştirildiğini tespit etmek, o kültürel yapıdaki müziksel

anlatımı kavramamıza yardımcı olabilecektir. Ezgisel yapıdaki duygunun anlamı, kültürel birikime ve değerlere göre değişim gösterecektir (Kaplan, 2005: 60-61). Bu nedenle müziğin evrensel olmasına rağmen anlamını kültürden aldığı söylenebilir.

Dünyadaki müzikler arasındaki farklılıklar yüzyıllar boyunca oluşan ayrı kültürel bilgi ve kavramlardan kaynaklanmaktadır. Sürekli değişim içinde olan bu bilgi ve kavramlar o toplumun geçmişte ve günümüzde politik, ekonomik yapısıyla toplumdaki iş bölümü, din, dil, kadın-erkek vb. ilişkilerden etkilenir. Bu sebeple bir müzik türünü inceleyen o türün kendine özgü müzik kurallarını işlettiğinin bilincinde olmak ve müziği oluştuğu kültürel bağlamda anlamaya çalışmak gerekir. Seslerin düzenleniş biçimleri nasıl? Bu biçimler neden icra edildiği yer, zaman ve koşullara özgü? Dünya müzikleriyle karşı karşıya kalan bir insan için müzik nedir? Niçin müzikler o denli farklı? Farklı müziklerin ortak noktaları nedir? Müziğin herkesin anladığı bir dil olduğu, çevrilmesi gerek görülmeyen bir dil olduğunda direten o insanlar yanılıyorlar mı? (Tansuğ, 1995: 67) vb sorular, o toplumdaki kültür müzik bağlamını ve müziğin yerini belirlemede yardımcı sorulardır.

1.2 Müzik ve Duygu

Müzikle duygular dünyası arasında bir tür ilişki olduğu, antik çağdan günümüze farklı biçimlerde tekrarlanmıştır. Bu tanımlardan biri müzik ve duyguyu; tıpkı bu ilişkinin derinde yatan motivasyonlarının şekillenmesiyle ortaya koyar. Müzikal düşünce tarihi içinde müzik-duygu ilişkisi birçok başka soruna bağlıdır. Bunların başında müziğin dilsel doğasıyla ilgili sorunlar gelir; daha kesin bir ifadeyle söylemek gerekirse, müziğin semantiğine dair o eski sorunlarla karşı karşıya kalınır. Yüzlerce yıldır tatmin edici bir cevaba ulaşılmaksızın felsefeci, eleştirmen ve düşünürleri uğraştıran sorunlar bu noktada kesilir. Açıkçası, bu sorunun bir çözümü yok-

tur, ama yine de farklı bakış açıları mevcuttur; bunların her biri karşımızdaki soruna bir ışık tutar, gerçeğin bir yönünü, bir parçasını açıklığa kavuşturacak yorumlar getirir (Fubini, 2006: 31).

Müziği sözel dilden radikal biçimde ayıran şey, belki de onun duyular dünyasıyla arasındaki özel ilişkidir. Sözel dilde sözcükler vasıtasıyla tüm olası duygular gösterilebilir; sözcüklerin kastedilen duygularla hiçbir işi yoktur; bu tümüyle uzlaşımalsal bir ilişkiyle ilgilidir. Aksine, müzikte benzeş (*assomiglia*) müzikal cümle, gösterdiği, ifade ettiği, anıttığı ya da dinleyicide uyandırdığı hisle içkin bir ilişkiye sahiptir. Müzikal dışavurumla duyular arasında bir tür eşbiçimlilik (*isomorfismo*) olduğu hipotezi öne sürülebilir. Sözel dildeki bu eşbiçimlilik, sözel ifade seslendirildiğinde, dile getirildiğinde ortaya çıkar. Bu durumda, müzikal unsur yalnızca sözel söylemin etkinliğini güçlendirmeyebilir, kimi zaman onunla çelişebilir veya onu boşa çıkarabilir. Buradan müzikal dışavurumun bir tür semantik özerkliği olduğu çıkarılabilir. Bu özerklik, müzikal dışavurumun duygusal rengini gerek sözel dille birleştirildiğinde gerekse özerk ve bağımsız bir unsurmuş gibi izole edildiğinde üstlenir (Fubini, 2006:32).

Müzikle duygular dünyası arasındaki ilişkiden bahsedildiğinde, biri dizi yanlış anlama ve kafa karışıklığı baş gösterir. Böylesi bir ilişkiyi vurgulamak ne anlama gelir? Besteci müziğinde kendinden neler ifade eder? Müzik hangi içkin anlamlarla duyular dünyasını bir araya getirir? Müzik dinleyen kişi duygusal dünyasında nasıl bir armoni bulur, neler hisseder? Ya da müzik hangi duyguları anlatır veya kasteder ya da taklit eder? Yoksa bunların hepsi mi? Bu soruların en tepesinde daha kapsayıcı bir soru vardır (bu, on sekizinci yüzyılda bile böyleydi): Müzik bir dil midir? Sözel dille aralarında ne türden bir ilişki vardır? Ve bu sorunun cevabı ne türden araştırmaların sonucunda verilebilir? Eğer müzik kendine özgü bir dilse gönderme yaptığı nesnelere hangileridir? On sekizinci yüzyıldan itibaren müziğin duyguların taklidi ya da

dışavurumu olduğu kabul edildi ve bununla müziğin akıl ve kavramlardan ziyade duygusal dünyamızla ayrıcalıklı bir ilişkisinin olduğu kabul edilmek istendi. Bu önemli yargı, müzikal estetiğin geleceğine ilişkin temel oluşturmuştur (Fubini, 2006:31).

Antropolog Ruth Finnegan (2003) müzik, deneyim ve duygu ilişkisini ele aldığı çalışmasında kültürel rölativite perspektifinin altını çizer. Bu anlamda duygular evrimci bir perspektifte olduğu gibi evrensel olgular ya da diğer bir deyişle doğuştan gelen şeyler değildir. Yine müzik ve duygu ilişkisine antropoloji disiplini çerçevesinde yaklaşan etnomüzikolog Judith Becker (2004) ise kültürel rölativite ve evrimci perspektif arasında diyalektik bir ilişki tarif eder. Becker çalışmasında “evrimci perspektif” yerine “bilimsel evrenselcilik” terimini tercih ederken, müzik ve duygu ilişkisinin araştırılmasında insan bilimleri ve doğa bilimleri yaklaşımlarının birlikte kullanılmasını önerir (Akt. Gedik, 2007:15).

Meyer (1956), müziğe yönelik duygusal tepkilerin, kişinin kendi iç sancularından kaynaklandığını ileri sürer: “Müziksel bir uyarımla oluşan beklentinin karşılanmaya hazır olduğu anda harekete geçen duyguların hissedilmesi, geçici olarak içe döndüktür veya kalıcı olarak engellenmiştir” Meyer burada kendi teorisi ile bilgi teorisi (ki bu teori uyarılar, eş seviyede şüpheler veya beklentiler yoluyla taşınan bilgilerin kapsamının tam olarak belirlenmesine ve algıya ilişkin bir teoridir) arasındaki ilişkiyi açıklamıştır. Cooke (1959) ise “duyguları bir uyarıya verilen tepki olarak” ayrı bir yere koymaktan ziyade, müziğin yorumlanmasında hayati bir unsur olarak kabul ederken, Langer müziği, karmaşık duyguların ifade edebildiği temsili sembollerin bir biçimi olarak göstermektedir; öyle ki, müzik ifadesini bulduğu ölçüde duygulara aittir (Otacıoğlu, 2008:8).

Juslin ve Laukka'nın (2004) müziğin hangi duygular uyandırdığına ilişkin yaklaşımları ise şöyledir:

- Mutluluk: hızlı tempo, küçük tempo değişkenliği, majör ton, yalın ve konsonant

armoni, yüksek perdeler, parlak tını.

- Hüzün: yavaş tempo, minör ton, disonant armoni, düşük ses seviyesi, pes perdeler, monoton ses tınısı, yavaş vibrato.

- Kızgınlık: hızlı tempo, basit tempo değişkenliği, minör ton, armonik uyumsuzluk, yüksek ses seviyesi, yüksek perdeler, ani ritmik değişiklikler, sert tınılar.

- Korku: hızlı tempo, minör ton, uyumsuzluk, düşük ses seviyesi, yüksek perdeler, ses seviyesindeki ani değişiklikler.

- Duyarlık: yavaş tempo, majör ton, konsonant armoni, pes perdeler, orta düzeyde ses seviyesi, yumuşak tınılar, oldukça dar perde genliği.

Ele alınan duygulanımlarda müzikal ortaklıklar söz konusu. Net olan ayrım; majör-minör tonlar, müziğin tonal-atonal olması ve ritmin hızlı ve yavaş olmasıdır (Karşıcı, 2007:22).

Yapılan çalışmalar ve yaklaşımlar üzerinden, müziğin hem bir sanat hem de bir bilim dalı olduğu söylenebilir. Dolayısıyla hem duygusal olarak algılanabilmeli hem de akıl ile kavranabilmelidir. Herhangi bir sanat ya da bilim dalındaki gibi müzikte de bilgiye ya da ustalığa giden yolda "kestirmeler" yoktur (Karolyi, 1996:7).

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin, iki farklı kültürün (Batı ve Türk) müziğine yönelik betimleyici sözel ifadeleri; müzik eğitimi alıp almama ve cinsiyet değişkenleri ile ilişkilendirilmiştir.

Buraya kadar kurulan bütünlük bu çalışmayla da ilişkilendirildiğinde insanların aynı yapıda kulaklara sahip olmasına rağmen dinleme ve anlamlandırma eyleminin kültürel olarak belirlenmesinden ve her bireyin kültürel ve toplumsal bağlamda belirli dinleme alışkanlıkları edindiği, belirli bir müziğin o toplumun kültürel bağlamında anlaşılabilirliği, aynı kültürel değerlere sahip toplumun üyeleri arasında bile bir müzik eserini algılama düzeylerinin değişebilirliği, dolayısıyla da bu anlamda müziğin evrenselliğinden söz eder-

ken anlamını kültürden aldığı ve kültür içinde incelenmesinin doğru bir yaklaşım olacağı düşüncelerinde toplanabilir. Ayrıca herhangi bir müziğin anlamı başka faktörlere de bağlıdır: müziğin formu, yapısı, dinleyicinin tutumu, önceki deneyimi, aldığı müzik eğitimi, yetenek ve mizacı, anlık duygu durumu ve fizyolojik durumu vb. gibi.

2. YÖNTEM

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin Batı ve Türk müziklerine yönelik betimleyici sözel ifadelerini belirlemek amacıyla betimsel yöntem kullanılarak yapılmış bir araştırmadır. Betimsel yöntem, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan araştırmalar için kullanılır (Kaptan, 1998: 59). Araştırmaya katılan öğrencilerin Batı ve Türk müziğine yönelik betimleyici sözel ifadeleri farklı değişkenlere göre incelendiğinde, betimsel yöntem modellerinden biri olan tarama (survey) tipi bir araştırma modelinin kullanılması uygun bulunmuştur. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1995: 77).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kendilerine dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerine yönelik betimleyici sözel ifadelerinin; mesleki müzik eğitimi alıp almama ve cinsiyet değişkenleri ile arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

2.1 Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde, 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 115 Müzik Eğitimi, 55 Fen Bilgisi Eğitimi, 43 Resim-İş Eğitimi, 28 İşitme-Engelliler Eğitimi ve 19 Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalında okumuş olan toplam 260 öğrenci oluşturmaktadır.

2.2 Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı için,

öncelikle Batı müzik kültürü içinde bulunan, farklı dönem ve türleri kapsayan (Barok, Klasik, Romantik, Çağdaş, Empresyonist Dönem, Erken 20. yüzyıl, Caz, İlahi) 8 örnek eser ve 2 tane özel tür olarak ele alınan elektronik ve rock müzik örnekleri, Darrow, Haack, Kuriyashi'nin (1987) Japon ve Amerikalı öğrenciler üzerine yapmış oldukları bir çalışmadan alınmıştır. Türk müziği örnekleri için ise, araştırma grubunun içinde bulunduğu müzik kültürünün farklı türlerinden (Arabesk, Çağdaş Türk Müziği, Klasik Türk müziği, Türk Pop Müziği, İlahi, Türk Halk Müziği) 8 örnek eser Batı müziği örneklerine paralellik gösterecek şekilde dönemsel ve türsel özellikleri göz önünde bulundurularak seçilmiş ve uzman görüşüne sunulmuştur. Seçilen bu müziklerin dinleyicilerde uyandırdığı betimleyici sözel ifadeleri karşılayacak, Hevner'in (1936) müziği betimleyici sıfatlar listesinden Türk-

çe'ye uygun olan 10 adet niteleme sıfatı seçilmiştir. Bu sıfatlar şunlardır; Gösterişli, Hüzünlü, Coşkulu, Gerilimli, Rahatlatıcı, Neşeli, Yumuşak, Hayali, İç Karartıcı, Etkileyici. Bu oluşturulan sıfatlarla, dinleyicide müziğin ne tür duygular uyandırdığını bulmak, bu duyguları nasıl algılayıp o eseri nasıl betimlediğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Belirlenen eserler, oluşturulan sıra ile dinleyicilere, yaklaşık iki dakika boyunca dinletilmiş ve ardından da dinledikleri her bir eser için müziğe uygun tüm sıfatları kontrol ederek kendilerinde oluşan anlam veya duygusal özelliğe en uygun sıfatı işaretlemeleri istenmiş, bunun için ayrıca 30 saniye süre verilmiştir. Bütün eserler aynı şekilde çalışma grubuna dinletilerek ölçme aracı uygulanmıştır. Çalışma grubuna, aynı sırayla dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerinden seçilen eserler şunlardır:

Tablo 1. Dinletilen Eserler

Müzik Türleri	Besteci/Seslendiren	Parçanın İsmi
1. Batı Müziği (Barok)	J. Sebastian Bach	Brandenburg Konçerto No.4, 3. Bölüm
2. Batı Müziği (Empresyonist)	C. Debussy	Prelude to the Afternoon of A Faun
3. Türk Müziği (Klasik Türk Müziği)	Refik Talat Alpman	Hicaz Saz Semaisi
4. Özel Tür (Elektronik)	K. B. Blomdahl	Aniara: A Space Opera in Two Acts (Act I - Part I)
5. Batı Müziği (İlahi)	Gregorian Chant	Dies Irae
6. Türk Müziği (Türk Halk Müziği)	Bengi Bağlama Üçlüsü	Tülbent Oyun Havası
7. Türk Müziği (Arabesk)	Müslüm Gürses	Ömrüm Seninle Geçsin
8. Batı Müziği (Romantik)	P. I. Tschaikowsky	Serenade - Pezzo in Forma di Sonatina
9. Türk Müziği (Klasik Türk Müziği)	İncesaz	Bayram

10. Batı Müziği (Çağdaş)	György Sándor Ligeti	Atmosphères
11. Batı Müziği (Erken 20. Yüzyıl)	Igor Stravinsky	Petrushka
12. Türk Müziği (İlahi)	Mevlana	İlahiler
13. Türk Müziği (Pop Müzik)	Sezen Aksu	Şinanay
14. Batı Müziği (Caz)	John Klemmer	Rain Dancer
15. Türk Müziği (Çağdaş Türk Müziği)	Ferit Tüzün	Çeşme Başı Sûiti
16. Batı Müziği (Klasik)	W. A. Mozart	KV 136 – Presto
17. Özel Tür (Rock)	Chicago	25 or 6 to 4
18. Türk Müziği (Çağdaş Türk Müziği)	Ulvi Cemal Erkin	Köçekçe Sûiti

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış analizi için SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin Batı ve Türk müziği örneklerine yönelik betimleyici sözel ifadelerinin cinsiyet ve mesleki müzik eğitimi alıp almasına göre değişip değişmediğini belirlemek için frekans ve yüzde analizi kullanılmıştır. Yapılan frekans analiziyle anketteki her bir soruya ait cevabın hangi sıklıkla tercih edildi-

ğinin sayılması amaçlanmıştır. Bu, belli bir cevabın (öge) yoğunluğunu ve önemini anlamayı sağlar. Frekans analizi sonucunda cevap (öge), önem sırasına göre belirlenmiş, sıklığına dayalı olarak anlamlılık açısından yorumlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmayla ilgili bulgular ve bu bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Dinletilen Batı ve Türk Müziği Örneklerine Yönelik Betimleyici Sözel İfadelerinin Mesleki Müzik Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Yüzde Dağılımları

Dinletilen Eserler	Bölüm	Gösterişli	Hüzünlü	Coşkulu	Gerilimli	Rahatlatıcı	Neşeli	Yumuşak	Hayali	İç karartıcı	Etkileyici
1.) J. S. Bach / Brandenburg Konçerto No.4, 3. Bölüm	Müzik Eğiti-	20.0	-	10.4	.9	25.2*	20.9	3.5	13.9	-	5.2
	Diğer	7.6	-	20.7*	3.4	14.5	13.8	2.1	20.0	3.4	14.5
2.) C. Debussy / Prelude to the Afternoon of a Faun	Müzik Eğiti-	.9	3.5	-	28.7	6.1	-	1.7	44.3*	10.4	4.3
	Diğer	.7	6.9	-	25.5	5.5	-	3.4	32.4*	21.4	4.1
3.) Refik Talat Alpman / Hicaz Saz Semaisi	Müzik Eğiti-	2,6	57,4*	-	-	18.3	-	10.4	.9	1.7	8.7
	Diğer	1,4	44,1*	2,1	.7	34.5	2.1	6.9	-	2.1	6.2
4.) K. B. Blomdahl / Act I, Part I (Aniara)	Müzik Eğiti-	.9	-	-	85.2*	-	-	-	3.5	9.6	.9
	Diğer	-	-	-	83.4*	-	-	-	4.1	11.7	.7
5.) Gregorian Chant / Dies Irae	Müzik Eğiti-	2.6	12.2	-	.9	12.2	.9	16.5	11.3	11.3	32.2*
	Diğer	9.7	20.0	1.4	1.4	6.2	-	11.7	5.5	9.0	35.2*
6.) Bengi Bağlama Üçlüsü / Tülbent Oyun Havası	Müzik Eğiti-	1.7	-	32.2	-	-	64.3*	-	-	-	1.7
	Diğer	.7	-	46.9	-	-	50.3*	.7	-	.7	.7
7.) Müslüm Gürses / Ömrüm Seninle Geçsin	Müzik Eğiti-	3.5	33,0	.9	.9	1.7	1.7	.9	1.7	52.2*	3.5
	Diğer	3.4	37.2	1.4	1.4	1.4	1.4	1.4	-	43.4*	9.0
8.) Tchaikowsky / Serenade - Pezzo in Forma di Sonatina	Müzik Eğiti-	19.1	14.8	1.7	.9	20.0	-	5.2	7.8	1.7	28.7*
	Diğer	16.6	16.6	.7	1.4	15.9	-	7.6	11.7	8.3	21.4*
9.) İncesaz / Bayram	Müzik Eğiti-	.9	2.6	3.5	-	24.3	19.1	40.0*	5.2	-	4.3
	Diğer	5.5	2.8	13.8	-	27.6*	26.9	13.1	1.4	-	9.0
10.) Ligeti / Atmosphères	Müzik Eğiti-	-	.9	.9	59.1*	-	-	-	3.5	33.9	1.7
	Diğer	2.1	-	-	63.4*	-	-	-	4.8	28.3	1.4

Dinletilen Eserler	Bölüm	Gösterişli	Hüzünlü	Coşkulu	Gerilimli	Rahatlatıcı	Neşeli	Yumuşak	Hayali	İç karartıcı	Etkileyici
11.) Stravinsky / Petrushka	Müzik Eğiti-	42.6*	-	27.8	7.8	-	1.7	-	12.2	.9	7.0
	Diğer	29.7*	-	24.8	6.9	1.4	6.2	.7	22.8	4.1	3.4
12.) Mevlana / İlahiler	Müzik Eğiti-	-	33.0*	-	.9	18.3	-	10.4	3.5	22.6	11.3
	Diğer	.7	23.4	1.4	1.4	40.0*	-	15.2	2.1	8.3	7.6
13.) Sezen Aksu / Şinanay	Müzik Eğiti-	2.6	-	31.3	.9	-	60.9*	-	.9	2.6	.9
	Diğer	5.5	.7	41.4	1.4	-	50.3*	-	-	-	.7
14.) John Klemmer / Rain Dancer	Müzik Eğiti-	3.5	.9	-	.9	27.0	-	26.1	5.2	-	36.5*
	Diğer	6.9	-	-	.7	14.5	1.4	26.2	9.7	2.1	38.6*
15.) Ferit Tüzün / Çeşme Başı Süiti	Müzik Eğiti-	49.6*	-	21.7	10.4	.9	.9	.9	3.5	.9	11.3
	Diğer	26.2*	.7	25.5	20.0	.7	1.4	-	9.0	6.2	10.3
16.) W. A. Mozart / KV 136 - Presto	Müzik Eğiti-	24.3	-	17.4	.9	10.4	28.7*	2.6	.9	.9	13.9
	Diğer	14.5	-	17.2	2.1	17.9*	17.2	3.4	11.0	.7	15.9
17.) Chicago / 25 or 6 to 4	Müzik Eğiti-	13.0	1.7	54.8*	1.7	1.7	6.1	-	-	1.7	19.1
	Diğer	19.3	.7	59.3*	-	1.4	5.5	-	2.1	2.8	9.0
18.) Ulvi Cemal Erkin / Köçekçe	Müzik Eğiti-	46.1*	1.7	23.5	4.3	.9	.9	.9	2.6	1.7	17.4
	Diğer	19.3	-	25.5*	11.0	2.1	6.2	.7	7.6	8.3	19.3

Tablo 2’de dinletilen Batı ve Türk müzik kültürüne ait örneklerin her birine yönelik, öğrencilerin seçtikleri tanımlayıcı sıfatların, bölümlere göre yüzdelik dağılımları verilmiştir. Tablo incelendiğinde; dinletilen 8 farklı Batı müziği örneğinden 6’sında, mesleki müzik eğitimi alan ve almayan üniversite öğrencilerinin en yüksek yüzdeyle aynı betimleyici sıfatı seçmiş olduğu, diğer 2 Batı müziği örneğinde ise farklı sıfatları seçtikleri saptanmıştır. Her iki grup öğrencinin de aynı tanımlamada bulunduğu Batı müziği örnekleri şunlardır; 2. eser (*Hayali*), 5. eser (*Etkileyici*), 8. eser (*Etkileyici*), 10. eser (*Gerilimli*), 11. eser (*Gösterişli*), ve 14. eser (*Etkileyici*). Her iki grup öğrencinin de farklı tanımlamalarda bulunduğu Batı müziği örnekleri ise 1. eser (Müz. Eğt.: Rahatlatıcı, Diğer: Coşkulu) ve 16. eser (Müz. Eğt.: *Neşeli*, Diğer: *Rahatlatıcı*).

Dinletilen 8 farklı Türk müziği örneğinden 5’inde, mesleki müzik eğitimi alan ve almayan üniversite öğrencilerinin aynı betimleyici sıfatı seçmiş olduğunu, diğer 3 Türk müziği örneğinde ise farklı sıfatları seçtikleri saptanmıştır. Her iki grup öğrencinin de en yüksek yüzdeyle aynı tanımlamada bulunduğu Türk müziği örnekleri şunlardır; 3. eser (*Hüzünlü*), 6. eser (*Neşeli*), 7. eser (*İç karartıcı*), 13. eser (*Neşeli*), ve 15. eser (*Gösterişli*). Her iki grup öğrencinin de farklı tanımlamalarda bulunduğu Türk müziği örnekleri ise 9. eser (Müz. Eğt. : *Yumuşak*, Diğer: *Rahatlatıcı*), 12. eser (Müz. Eğt.: *Hüzünlü*, Diğer: *Rahatlatıcı*) ve 18. eser (Müz. Eğt.: *Gösterişli*, Diğer: *Coşkulu*).

Dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerinden farklı bir tür gruplamada ele alınan özel müzik türlerinden 4. eser elektronik müzik (*Gerilimli*) ve 17. eser rock müzik (*Coşkulu*) örneklerinin her ikisinde de mesleki müzik eğitimi alan ve almayan üniversite öğrencileri en yüksek yüzdeyle aynı betimleyici sıfatı tercih etmişlerdir.

Dinletilen Batı müziği örneklerinden 1., 2., 8., 11. ve 16. eserlerde mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin, almayan öğrencilere göre seçtikleri betimleyici sıfatlardaki yüzdelik oranları daha fazla olurken, 5., 10., ve 14.

eserlerde mesleki müzik eğitimi almayan öğrencilerin, alan öğrencilere göre seçtikleri betimleyici sıfatlardaki yüzdelik oranları daha fazladır. Bir başka deyişle mesleki müzik eğitimi alan öğrenciler, belirtilen Batı müziği örneklerinde daha fazla öğrenci aynı sıfatı seçerek diğer gruptan daha ortak betimleme yapmış oldukları söylenebilir.

Dinletilen Türk müziği örneklerinden 3., 6., 7., 13., 15., 9., ve 18. eserlerde müzik eğitimi alan öğrencilerin, almayan öğrencilere göre seçtikleri betimleyici sıfatlardaki yüzdelik oranları daha fazladır sadece 12. eserde müzik eğitimi almayan öğrencilerin alan öğrencilere göre seçtikleri betimleyici sıfatlardaki yüzdelik oranları daha fazladır. Bir başka deyişle mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin, almayan öğrencilere göre belirtilen Türk müziği örneklerine yönelik betimlemelerinde daha fazla öğrenci aynı sıfatı seçerek diğer gruptan daha ortak betimleme yapmış olduğu söylenebilir.

Mesleki müzik eğitimi alan ve almayan öğrencilerin, dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerine yönelik sıfat tercihlerinde, her iki grup içinde en yüksek yüzdeliğe sahip olan eserler sırasıyla, 4. eser elektronik müzik (M:%85.2, D:%83.4), 10. eser çağdaş Batı müziği (M:%59.1, D:%63.4), 6. eser Türk halk müziği (M:64,3, D:%50.3), 13. eser Türk pop müziği (M:%60.9, D:%50.3), 17. eser rock müzik (M:%54.8, D:%59.3), 3. eser Türk sanat müziği (M:%57.4, D:%44.1) ve 7. eser arabesk müzik (M:%52.2, D:%43.4)’dir. Bir başka deyişle mesleki müzik eğitimi alan ve almayan öğrencilerin dinledikleri müzik örneklerine yönelik tercih ettikleri betimleyici sıfatlarda, en homojen, ortak ve en yüksek yüzdelik puanların Türk müziği ve özel tür müzik örneklerinde olduğu belirlenmiştir.

Mesleki müzik eğitimi alan ve almayan öğrencilerin, dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerine yönelik sıfat tercihlerinde her iki grup içinde en düşük yüzdeliğe sahip olan eserler sırasıyla, 1. eser barok dönem müzik (M:%25.2, D:%20.7), 16. eser klasik dönem müziği (M:%28.7, D:%17.9), 8. eser romantik

dönem müziği (M:%28.7, D:%21.4)'dir. Bir başka deyişle mesleki müzik eğitimi alan ve almayan öğrencilerin dinledikleri müzik örneklerine yönelik tercih ettikleri tanımlayıcı sıfatlarda, en dağınık ve en düşük yüzdeler puanların belirtilen Batı müziği örneklerinde olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak dinletilen Batı ve Türk müzik kültürü örneklerine yönelik belirtilen betimleyici sıfatlarda, mesleki müzik eğitimi alan ve almayan öğrenciler 13 eserde aynı sıfatla, 5 eserde ise farklı sıfatla betimlemişlerdir. Bir başka ifadeyle, dinletilen Batı ve Türk müzik kültürüne ait örneklere yönelik tercih edilen betimlemeler öğrencilerin mesleki müzik eğitimi alıp almamasına göre değişmemiştir. Fakat bölümlere göre müzik örneklerini betimleme tablosu incelendiğinde, müzik eğitimi alan öğrencilerin almayanlara göre 13 tür müzik örneğinde daha yüksek oranda aynı sıfatı seçtikleri, mesleki müzik eğitimi almayan öğrencilerin ise alan öğrencilere göre sadece 5 tür müzik örneğinde, daha yüksek oranda aynı sıfatı seçtikleri saptanmıştır. Bir

başka deyişle mesleki müzik eğitimi alan öğrenciler almayan öğrencilere göre dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerine yönelik görüşlerinde daha ortak algı ve fikirlere sahip olduğu daha benzer betimleyici sözel ifadelerde buldukları söylenebilir.

Tablo 2 genel olarak incelendiğinde, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin Batı müziği örneklerinin hepsinde (8 eser) daha ortak ve homojen bir tercih yaptıkları, müzik eğitimi almayan öğrencilerin ise Batı müziği örneklerinden sadece 5 tanesinde ortak ve homojen bir tercih yaparak o eseri betimledikleri saptanmıştır. Türk müziği eserlerinde ise mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin toplam 7 eserde toplu ve homojen bir tercih yaptığı, almayan öğrencilerin ise 5 eserde toplu ve homojen bir tercih yaparak o eseri betimledikleri tespit edilmiştir. Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin, almayan öğrencilere göre, her iki müzik türü için de aynı sıfatları tercih ederek, daha ortak ve homojen betimsel ifadelerde buldukları söylenebilir.

Tablo 3. Öğrencilerin Dinletilen Batı Müziği ve Türk Müziği Örneklerine Yönelik Betimleyici Sözel İfadelerinin Cinsiyete Göre Yüzde Dağılımları

Dinletilen Eserler	Cinsiyet	Gösterişli	Hüzünlü	Coşkulu	Gerilimli	Rahatlatıcı	Neşeli	Yumuşak	Hayali	İç karartıcı	Etkileyici
1.) J. S. Bach / Brandenburg Konçerto No.4, 3. Bölüm	Kız	15.9	-	17.1	3.0	7.9	18.3	2.4	20.7*	.6	14.0
	Erkek	8.3	-	14.6	1.0	38.5*	14.6	3.1	11.5	4.2	4.2
2.) C. Debussy / Prelude to the Afternoon of a Faun	Kız	1.2	6.7	-	26.8	6.7	-	3.0	33.5*	17.1	4.9
	Erkek	-	3.1	-	27.1	4.2	-	2.1	44.8*	15.6	3.1
3.) Refik Talat Alpman / Hicaz Saz Semaisi	Kız	1.8	48.8*	.6	.6	28.7	.6	9.8	.6	1.8	6.7
	Erkek	2.1	52.1*	2.1	-	25.0	2.1	6.3	-	2.1	8.3
4.) K. B. Blomdahl / Act I, Part I (Aniara)	Kız	-	-	-	85.4*	-	-	-	4.3	9.8	.6
	Erkek	1.0	-	-	82.3*	-	-	-	3.1	12.5	1.0
5.) Gregorian Chant / Dies Irae	Kız	6.7	17.1	1.2	.6	10.4	-	13.4	8.5	10.4	31.7*
	Erkek	6.3	15.6	-	2.1	6.3	1.0	14.6	7.3	9.4	37.5*
6.) Bengi Bağlama Üçlüsü / Tülbent Oyun Havası	Kız	1.2	-	43.3	-	-	54.3*	.6	-	.6	-
	Erkek	1.0	-	35.4	-	-	60.4*	-	-	-	3.1
7.) Müslüm Gürses / Ömrüm Seninle Geçsin	Kız	1.8	32.9	1.8	1.2	-	1.8	.6	-	54.9*	4.9
	Erkek	6.3	39.6*	-	1.0	4.2	1.0	2.1	2.1	34.4	9.4
8.) Tchaikowsky / Serenade - Pezzo in Forma di Sonatina	Kız	15.2	18.3	.6	.6	17.7	-	6.7	9.1	6.1	25.6*
	Erkek	21.9	11.5	2.1	2.1	17.7	-	6.3	11.5	4.2	22.9*
9.) İncesaz / Bayram	Kız	1.8	3.0	10.4	-	27.4*	23.2	25.0	1.8	-	7.3
	Erkek	6.3	2.1	7.3	-	24.0	24.0	25.0*	5.2	-	6.3
10.) Ligeti / Atmosphères	Kız	.6	.6	.6	63.4*	-	-	-	3.0	31.1	.6
	Erkek	2.1	-	-	58.3*	-	-	-	6.3	30.2	3.1

Dinletilen Eserler	Cinsiyet	Gösterişli	Hüzünlü	Coşkulu	Gerilimli	Rahatlatıcı	Neşeli	Yumuşak	Hayali	İç karartıcı	Etkileyici
11.) Stravinsky / Petrushka	Kız	34.8*	-	27.4	7.3	-	4.3	.6	17.7	3.0	4.9
	Erkek	36.5*	-	24.0	7.3	2.1	4.2	-	18.8	2.1	5.2
12.) Mevlana / İlahiler	Kız	.6	29.9*	1.2	1.2	29.9*	-	15.9	3.0	13.4	4.9
	Erkek	-	24.0	-	1.0	31.3*	-	8.3	2.1	16.7	16.7
13.) Sezen Aksu / Şinanay	Kız	3.0	.6	36.6	1.2	-	56.7*	-	.6	-	1.2
	Erkek	6.3	-	37.5	1.0	-	52.1*	-	-	3.1	-
14.) John Klemmer / Rain Dancer	Kız	5.5	.6	-	.6	18.9	1.2	23.2	6.1	.6	43.3*
	Erkek	5.2	-	-	1.0	21.9	-	31.3*	10.4	2.1	28.1
15.) Ferit Tüzün / Çeşme Başı Süiti	Kız	32.9*	-	25.0	16.5	1.2	.6	-	8.5	3.7	11.6
	Erkek	42.7*	1.0	21.9	14.6	-	2.1	1.0	3.1	4.2	9.4
16.) W. A. Mozart / KV 136 - Presto	Kız	23.2*	-	15.2	1.8	15.9	18.9	2.4	6.1	-	16.5
	Erkek	11.5	-	20.8	1.0	12.5	28.1*	4.2	7.3	2.1	12.5
17.) Chicago / 25 or 6 to 4	Kız	17.7	1.2	56.7*	-	1.8	7.9	-	1.2	1.2	12.2
	Erkek	14.6	1.0	58.3*	2.1	1.0	2.1	-	1.0	4.2	15.6
18.) Ulvi Cemal Erkin / Köçekçe	Kız	31.7*	-	26.2	7.9	.6	4.3	.6	6.1	4.9	17.7
	Erkek	30.2*	2.1	21.9	8.3	3.1	3.1	1.0	4.2	6.3	19.8

Tablo 3'te dinletilen Batı müziği ve Türk müziği örneklerinin her birine yönelik, öğrencilerin seçtikleri betimleyici sıfatların cinsiyete göre yüzdelik dağılımları verilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde; dinletilen 8 farklı Batı müziği örneğinden 5'inde, çoğu kız ve erkek öğrencinin aynı betimlemeyi yapmış olduğu, diğer 3 Batı müziği örneğinde ise çoğunluğunun farklı betimlemelerde bulunduğu saptanmıştır. Kız ve erkek öğrencilerin aynı betimlemede bulunduğu Batı müziği örnekleri şunlardır; 2., 5., 8., 10. ve 11. eserlerdir ve seçilen sıfatlar sırasıyla hayali, etkileyici, etkileyici, gerilimli ve gösterişlidir. Her iki grup öğrencinin de farklı betimlemelerde bulunduğu Batı müziği örnekleri ise 1. barok eser (kız: hayali, erkek: rahatlatıcı), 14. Caz eser (kız: etkileyici, erkek: yumuşak) ve 16. klasik dönem eseri (kız: gösterişli, erkek: coşkulu)'dir.

Dinletilen 8 farklı Türk müzik kültürüne ait örneklerden 6'sında, kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğunun aynı betimlemeyi yapmış olduğu, diğer 2 örnekte ise çoğunluğunun farklı betimlemelerde bulunduğu saptanmıştır. Kız ve erkek öğrencilerin aynı betimlemede bulunduğu Türk müzik kültürüne ait örnekler şunlardır; 3., 6., 12., 13., 15. ve 18. eserlerdir ve seçilen sıfatlar sırasıyla hüznü, neşeli, rahatlatıcı, neşeli, gösterişli, gösterişlidir. Her iki grup öğrencinin de farklı betimlemelerde bulunduğu Türk müzik kültürüne ait örneklerde ise 7. Arabesk eser (kız: iç karartıcı, erkek: hüznü) ve 9. Klasik Türk müziği eseri (kız: rahatlatıcı, erkek: yumuşak) seçilmiştir.

Dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerinden farklı bir tür gruplamada ele alınan özel müzik türlerinde 4. eser elektronik müzik ve 17. eser rock müzik örneklerinin her ikisinde de kız ve erkek öğrenciler aynı sıfatı seçmişlerdir. 4. eser için kız ve erkek öğrenciler "gerilimli" sıfatını seçerken, 17. eser için kız ve erkek öğrenciler "coşkulu" sıfatını seçmişlerdir.

Batı ve Türk müziği örneklerinin çoğunluğuna yönelik betimleyici sıfatlarda kız ve erkek öğrencilerin ortak sıfatları tercih

ettikleri tespit edilmiştir. Bir başka deyişle cinsiyet bağımsız değişkenine göre öğrencilerin Batı ve Türk müziğine yönelik betimleyici sözel ifadeleri arasında bir farklılık olmadığı söylenebilir.

Dinletilen Batı müziği örneklerinden 8., 10. ve 14. eserlerde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre seçtikleri betimleyici sıfatlardaki yüzdelik oranları daha fazla olurken, 1., 2., 5., 11. ve 16. eserlerde erkek öğrenciler kız öğrencilere göre seçtikleri betimleyici sıfatlardaki yüzdelik oranları daha fazladır. Bir başka deyişle erkek öğrencilerin Batı müziği örneklerine yönelik betimleyici sözel ifadelerinin kız öğrencilere göre daha homojen, daha ortak daha benzer yönde olduğu söylenebilir.

Dinletilen Türk müzik kültürü örneklerinden 7., 9., 13. ve 18. eserlerde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre seçtikleri betimleyici sıfatlardaki yüzdelik oranları daha fazladır. 3., 6., 12. ve 15. eserlerde ise erkek öğrenciler kız öğrencilere göre seçtikleri betimleyici sıfatlardaki yüzdelik oranları daha fazladır. Bir başka deyişle kız ve erkek öğrencilerin Türk müzik kültürü örneklerine yönelik yaptıkları betimlemelerin, yüzdelik oranları açısından değerlendirildiğinde daha yakın, daha benzer ve ortak olduğu söylenebilir.

Kız ve erkek öğrencilerin, dinletilen Batı müziği örneklerine yönelik seçtikleri betimleyici sıfatlar değerlendirildiğinde, her iki grup içinde en yüksek yüzdeliğe sahip olan örnek 10. eser çağdaş Batı müziğidir (kız % 63.3 ile gerilimli, erkek %58.3 ile gerilimli). Diğer ardı sıra gelen eserler ise şöyledir; 2. eser empresyonist Batı müziği %33,5 kız öğrenci hayali sıfatıyla betimlerken, %44,8 erkek öğrenci de hayali sıfatıyla betimlemiştir. 14. eser caz müziğinde %43,3 kız öğrenci etkileyici sıfatını betimlerken, %31,3 erkek öğrenci ise rahatlatıcı sıfatıyla betimlemiştir.

Kız ve erkek öğrencilerin, dinletilen Türk müziği örneklerine yönelik betimleyici sıfatlar değerlendirildiğinde, her iki grup içinde en yüksek yüzdeliğe sahip olan örnek 6. eser Türk halk müziği (kız %54,3 ile neşeli, erkek %60,4 ile neşeli) dir. Diğer ardı sıra

gelen eserler ise şöyledir; 13. eser Türk pop müziği %56,7 kız ve % 52,1 erkek öğrenci neşeli sıfatını tercih etmiştir. 3. eser Türk sanat müziği %48,8 kız ve % 52,1 erkek öğrenci hüzünlü sıfatını tercih etmiştir. 7. eser arabesk müzikte %54,9 kız öğrenci iç karartıcı sıfatını tercih ederken %39,6 erkek öğrenci ise hüzünlü sıfatını tercih etmiştir.

Dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerinden farklı bir tür gruplamada ele alınan özel müzik türlerinde 4. eser elektronik müzik için %85,4 kız ve %82,3 erkek öğrenci “gerilimli” sıfatını tercih ederek, dinletilen bütün eserler arasında, en yüksek yüzdelikle aynı sıfatla betimlenen eser olmuştur. 17. eser rock müziği içinde %56,7 kız ve % 58,3 erkek öğrencinin “çoşkulu” sıfatını yüksek oranda tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Sonuç olarak Batı ve Türk müziği örneklerine yönelik bölümlere göre betimleyici sıfatlarda tespit edilen farklılıklar, cinsiyet değişkeninde tespit edilmemiştir. Kız ve erkek öğrencilerin Türk ve Batı müziği örneklerine yönelik betimleyici sözel davranışlarında, benzer sıfatları tercih ettikleri ve çoğunluk olarak daha ortak betimlemelerde buldukları söylenebilir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin Batı müziği ve Türk müziği türlerine yönelik betimleyici sözel ifadeleri, mesleki müzik eğitimi alıp almamaları ve cinsiyet değişkenleri açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın sonucunda, üniversite öğrencilerinin Batı müziği ve Türk müziği türlerine yönelik betimleyici sözel ifadeleri, mesleki müzik eğitimi alıp almamalarına göre değişmediği saptanmıştır. Batı ve Türk müziği örneklerine yönelik belirtilen betimleyici sıfatlarda, mesleki müzik eğitimi alan ve almayan öğrenciler 13 eserde aynı sıfatla, 5 eserde ise farklı sıfatlarla betimlemiştir.

Fakat mesleki müzik eğitimi alan öğrenciler 13 örnekte diğer bölüm öğrencilerine göre daha fazla oranda aynı sıfatı tercih ederken, müzik eğitimi almayan öğrenciler ise mesleki müzik eğitimi alanlara göre sadece 5 örnekte daha fazla oranda aynı sıfatı tercih etmiştir. Bir başka ifadeyle müzik eğitimi alan öğrencilerin almayan öğrencilere göre, dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerine yönelik görüşlerinde, daha ortak algı ve duygulara sahip olduğu ve daha benzer betimleyici sözel ifadelerde bulunduğu söylenebilir.

Ancak hem müzik eğitimi bölümü hem diğer bölüm öğrencilerinin ortak betimlemede buldukları da gözlenmiştir. Bu durumun, bazı müziklerin insan bilisinde uyandırdığı duyguların ortaklığından kaynaklanması sonucu olduğu söylenebilir.

Elde edilen sonuçlar Prince (1972), tarafından geliştirilen müzik dinleme modeliyle yakından ilişkilidir. Çünkü bu modelin ilk kez deneyimlenen bir müzik dinleme etkinliğinde, dinleyici algısı üzerinde, kişinin almış olduğu müzik eğitimi ana etkenlerden biri olarak kabul edilmiştir. Aynı şekilde Geringer (1982) yapmış olduğu çalışmada, klasik müziğin tercih edilmesinde müzik eğitiminin önemli etkileri olduğunu saptamıştır. Yine Hargreaves, Comber ve Colley (1995)' de müzik eğitimiyle müzik tercihleri arasında önemli bağlantıların olduğunu bulmuşlardır. İmik (2007) ise yaptığı çalışmada eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin müziksel beğenilerinde daha seçici davrandıklarını tespit etmiştir.

Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin, mesleki müzik eğitimi almayan öğrencilere göre daha ortak betimlemeler yapmış olmaları; aldıkları müzik eğitiminin onlarda oluşturduğu kültürel değerlerden kaynaklanır. Çünkü müzik, içinde bulunduğu sosyal yapıya dayalı sosyal davranışın sonucu yaratılmaktadır ve belli bir kültür içinde var olan sosyal bir olaydır. Ne kadar evrensel olsa da anlamını kültürden alır ve o kültürün izlerini taşır. Dolayısıyla kişilerin dinledikleri müzik-

lere daha yakın olmaları, daha anlaşılır bulmaları daha ortak yaklaşımlarda bulunmaları müzik eğitiminin onlarda yarattığı müzik kültürüyle ilişkili olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin Batı müziği ve Türk müziği türlerine yönelik betimleyici sözel ifadelerinin, cinsiyetlerine göre değişmediği saptanmıştır. Kız ve erkek öğrencilerin Türk ve Batı müziği örneklerine yönelik betimlemelerinde benzer sıfatları tercih ederek çoğunlukla daha ortak betimlemelerde buldukları tespit edilmiştir. Her iki gruptaki müzik türlerine yönelik betimlemelerde müzik eğitimi alıp almamanın, cinsiyete göre daha etkili olduğu, alınan müzik eğitiminin kişinin müzik kültürünü etkilediği söylenebilir. Çünkü mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin, eğitimleri gereği Batı müziği türleriyle olan ilişkileri müzik eğitimi almayan öğrencilere göre daha fazladır.

Araştırma sonunda varılan sonuçlara bağlı olarak geliştirilen öneriler şunlardır:

- Müzik eğitiminin her aşamasında ve türünde farklı müzik türlerinin seçkin ve nitelikli örneklerine yer verilmeli ve tanıtılmalıdır.
- Müzik kültürü ve dinlemeye yönelik davranış oluşturmada, nitelikli müzik eğitiminin önemi kavranmalı ve müzik eğitimi programları bu anlamda gözden geçirilerek yeniden düzenlenmelidir.
- Müzik öğretmenlerinin müzik dinleme ve beğeni eğitimi içinde deneysel öğrenme, düşünme psikolojisi tabanında öğretimi geliştirmeye yönelik bazı yolların detaylarını fark etmeleri sağlanmalıdır.
- Farklı müzik türlerine yönelik etkinlikler, toplumun her katmanına ulaşabilmesi için devlet ve güçlü kuruluşlar tarafından desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

Cooke, D. (1959). *The Language of Music*. London: Oxford University Press.

Darrow, A. A., Haack, P., & Kuribayashi, F. (1987). Descriptors and preferences for Eastern and Western music by Ja-

panese and American nonmusic majors. *Journal of Research in Music Education*, 25, 237-248.

- Fubini, E. (2006). *Müzikte Estetik*. Ankara: Dost Kitabevi.
- Gedik, A. C. (2007). *Popüler Müzikte Beğeni Farklılıkları: Bir fMRI Çalışması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Geringer, J. M. (1982). Verbal and operant music listening preferences in relationship to age and musical training. *Psychology of Music*, Special Issue: Proceedings of the Ninth International Seminar on Research in Music Education, pp. 47-50.
- Hargreaves, D.J., Comber, C., and Colley, A. (1995). Effects of Age Gender and Training on Musical Preferences of British Secondary School Students. *Journal of Research in Music Education*, 43, 242-250.
- Hevner, K. (1936). Experimental studies of the elements of expression in music. *American Journal of Psychology*, 48, 246-268.
- İmİK, Ü. (2007). *Sosyal Statünün Müziksel Beğeniye Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Juslin, P. N. & Laukka, P. (2004). Expression, Perception, and Induction of Musical Emotions: A Review and a Questionnaire Study of Everyday Listening. *Journal of New Music Research*, 33 (3), 217-238.
- Kaplan, A. (2005). *Kültürel Müzikoloji*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Bilim Yayıncılık.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karolyi, O. (1996). *Müziğe Giriş*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Karşıcı, G. (2007). *Müzik Beğenisinde Kültürel Etkiler: Bir fMRI Çalışması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül

- Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Merriam, A. P. (1964). *The Anthropology of Music*. Evenston: Northwestern University Press.
- Meyer, L.B. (1956). *Emotion and Meaning in Music*. Chicago: University of Chicago Press.
- Özbek, M. (1999). *Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Prince, W. F. (1972). A Paradigm for Research in Music Listening. *Journal of Reseach in Music Education*, 20, pp. 445-455.
- Saran, N. (1989). *Antropoloji*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Tansuğ, F. (1995). Berlin’de Etnomüzikoloji. *Müzikoloji Dergisi*, 1, 1-9
- Uçan, A. (2010). *Müzik Eğitimi*. Ankara: Evrensel Müzikevi.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Güdek, B. ve Konuksever, S. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Batı ve Türk Müziğine Yönelik Betimleyici Sözel İfadeleri, *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7538>, Number: 66 Spring II 2018, p. 11-27.

